

CALITĂȚILE POLITICO-MORALE ȘI ROLUL LOR ÎN FORMAREA CONDUITEI ÎNAINȚATE A CADRELOR MILITARE ȘI OSTAȘILOR

Ion Coman

Profilul luptătorului armatei noastre include trăsături politico-morale definitorii pentru omul nou, exprimate în constituiri de sinteză, așa cum sînt : devotamentul nemărginit față de patrie și partid, de comandantul suprem ; încrederea nestrămutată în justetea cauzei naționale și dorința arzătoare de a sluji ireproșabil interesele supreme ale poporului român, cauza socialismului și comunismului ; nivel ridicat de responsabilitate și aspirație socială, convingeri ferme, izvorîte dintr-o conștiință revoluționară ; fermitate în promovarea și apărarea valorilor fundamentale ale societății noastre ; autocontrolul și autodisciplina, autoexigența permanentă, refuzul constant în a face concesii propriei persoane atunci cînd se pune problema integrității morale, cînd sînt în joc autoritatea, demnitatea, prestigiul instituției ori cel personal ; încrederea în șefi și deopotrivă în tovarășii din colectiv, solidaritate cu ceilalți militari, o concepție înaintată despre îndatoriri.

Tradiția ostașului român de a fi devotat trup și suflet poporului care l-a zămislit are izvoare de forță morală în colectivitate și individ, în conștiința apartenenței la comunitatea națională, al cărei fiu credincios trebuie să rămînă mereu, așa cum au făcut-o atîția înaintea lui, pînă la ultima suflare.

Sfera conștiinței, a sentimentelor și conduitei morale la ostași cuprinde tot ceea ce determină atitudinea unuia față de altul, față de subunitate și unitate, de societate în general. Militarul poate încerca diferite simțăminte, dar ele au fundament solid în măsura în care reprezintă o parte organică a conștiinței lui morale, corespund intereselor societății, principiilor socialiste de viață. Sentimentele nu apar la comandă, ci se cultivă, cu deosebită îngrijire, sînt rodul influențelor permanente și intensiv concepute, desfășurate cu răbdare și pasiune de către cadre, organele de partid și ale U.T.C., folosind întreaga gamă a posibilităților politico-educative.

Examinînd structurile de rezistență, elementele de personalitate care conferă militarului forță moral-politică ridicată, locul principal îl ocupă neîndoielnic cele legate de conștiința patriotică, datorie și onoare, integritate și responsabilitate în îndeplinirea îndatoririlor ostășești. În continuare ne vom ocupa de analiza laturii politico-morale a personalității luptătorilor, ca nucleu director al conduitei înaintate.

„VIITORUL SOCIAL”, an LXXXI, nr. 1, p. 31-42, București, 1988

Conștiința patriotică, rezultat a numeroase și variate înfrîuriri, reprezintă terenul fertil pe care rodesc toate capacitățile și virtuțile neamului; ea se întemeiază pe înțelegerea adîncă, de către fiecare militar, a genezei, rolului și locului națiunii române în comunitatea popoarelor, în trecut și astăzi, a răspunderii sale față de popor, de numele și renumele lui. Trăirile și simțămintele patriotice, cele mai statornice, fac ființa umană sensibilă la ceea ce are frumos și bun națiunea română, înălțător sub raport moral, constituind izvor nesecat de tărie a societății noastre. Sub impulsul lor, comandamentele cooperării umane se dezvoltă, materializîndu-se în fapte, iar conștiința apartenenței la propria națiune este amplificată de spiritul solidarității cu forțele revoluționare, democratice și progresiste de pretutindeni. Formarea constructorului noii societăți, al apărătorului mărețelor înfăptuiri socialiste, al independentei și suveranității naționale reprezintă procesul deosebit de complex consacrat modelării „...omului nou, cu un larg orizont de gîndire, cunoaștere și înțelegere, cu o etică superioară și o bogată viață spirituală, făuritor conștient al propriului său destin, al viitorului socialist și comunist”¹.

Rod al educației revoluționare, conștiința patriotică se manifestă și împlinește în condițiile participării entuziaste a cetățenilor la înfăptuirea mărețului program de înflorire multilaterală a României adoptat de partid. Pornim de la ideea bine cunoscută, și confirmată de practica social-istorică, potrivit căreia PATRIA se slujește cu fapte demne, înălțătoare. Munca cinstită, viața curată, iubirea de semen, împlinirea îndatoririlor pe care le avem, adică faptele, remarcă cu profundă înțelepciune Mihail Sadoveanu, aceasta înseamnă patriotism.

Conștiința patriotică are temeiuri adînci în istoria națională întrucît ea este „cartea cea dintîi” care ne ajută să înțelegem liniile de forță spirituală ale poporului român, făurite printr-o luptă glorioasă, purtată timp de peste două milenii pentru a-și apăra onest existența liberă în același spațiu carpato-danubiano-pontic, generozitatea cu care a fost alături de cei aflați în nevoie. De asemenea, ea are zone largi de sprijin în tumultul și măreția prezentului. Astăzi, rodește puternic, fără egal, tot ce au avut mai bun înaintașii, devin realitate cele mai cutezătoare gînduri și aspirații din trecut, demonstrînd cu puterea faptelor că marea jertfă născută din imperativul timpurilor, ca o condiție a supraviețuirii, n-a fost zadarnică, ci a împlinit un destin. Trecutul glorios de muncă și luptă reprezintă cea mai prețioasă moștenire a poporului nostru, pe care avem datoria s-o „...ridicăm pe o treaptă nouă și să o îmbogățim cu noi cuceriri materiale și spirituale...”².

Apropierea de conștiința noastră a sensurilor devenirii continue a patriei, a viitorului ei tot mai luminos, pătrunderea legilor progresului contemporan dezvoltă certitudini, adeziunea la opera comună și trebuința angajării plenare, contribuie la formarea concepției superioare, revoluționare despre îndatoriri și drepturi. Prin intermediul constituirilor patriotice viața de fiecare zi își împlinește dimensiunile, iar noi devenim în fapt demni de înaintași, de lupta și sacrificiul lor, dobîndim conștiința

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate*, vol. 19, București, Edit. Politică, 1980, p. 415.

² Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate*, vol. 24, București, Edit. Politică, 1983, p. 15.

integrării în acea succesiune a generațiilor care au muncit și luptat pe meleagurile străbune, a continuității pe coordonatele esențiale ale muncii și creației unui popor liber, neatârnat, a spațiului și timpului trăit și re trăit.

„Sentimentul patriotismului fierbinte — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — a fost transmis ca o flacără vie, din generație în generație”³. Dragostea de țară, de locuri, oameni și istoria lor s-a materializat la români într-o luptă milenară și jertfă fără seamăn pentru neatârnat și progres. Simțămintele patriotice au fost exprimate în graiul viu al poporului, în doine și balade de o neasemuită frumusețe, înscrise în cronicile de către cărturarii timpurilor, imortalizate în lemn, piatră și bronz ori pe pinze celebre. Dar sentimentul sacru al patriotismului nu s-a transmis doar prin veacuri ci, ca orice alcătuire vie, întrupată în ființa neamului, a dobândit mereu substanță, a devenit mai bogat în înțelesuri.

Dacă orînduirea socialistă reprezintă încununarea luptei seculare pentru eliberarea națională și socială, nu-i mai puțin adevărat că răspunderile pe care țara le așază pe umerii fiilor săi sînt astăzi mai mari ca oricînd, iar împlinirea umană rezidă în conștiința acestui fapt fundamental și în acte de creație înăuntrul marilor chemări ale prezentului și viitorului. Tocmai de aceea înalta vibrație patriotică este sinonimă cu conștiința datoriei împlinite în mod exemplar, în spirit militant, revoluționar, așa cum ne cere cu ardoare și exemplară putere de dăruire tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, faptele și îndemnul sale. Patriotismul se materializează în trăirea intensă a epocii, aspirație continuă spre autodepășire, acțiune potrivită vremurilor, hotărîre în îndeplinirea misiunilor, tenacitate în biruirea greutăților, care nu lipsese dintr-o operă de proporții și însemnătatea celei pe care o făurim azi.

Consolidarea sentimentelor și convingerilor patriotice în armată reprezintă rodul acțiunilor politico-educative sistematice concepute, variate și atent elaborate de organele și organizațiile de partid și ale U.T.C. menite să pună în evidență semnificațiile mărețelor evenimente din istoria națională, realizărilor dobîndite de popor în construcția noii orînduiri. Modul în care oamenii muncii au obținut, sub conducerea partidului, grandioase transformări atestă realismul planurilor adoptate, justetea orientărilor promovate, capacitatea conducerii societății de a elabora răspunsuri la numeroasele probleme pe care le ridică edificarea socialistă în contextul internațional actual, marcat de acutele procese destabilizatoare prin care trece economia mondială, hotărîrea clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității de a merge neabătut pe calea socialismului și comunismului, învingînd orice obstacole, strîngînd și mai mult rîndurile în jurul înțeleptului lor conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Educația patriotică ajută generațiile de azi și pe cele ce vor veni să știe că nimic nu ne-a fost dat de-a gata, că avutul național l-am dobîndit numai prin muncă și sacrificii, pășind mereu dincolo de propria noastră condiție. Nu am avut o altă cale și nici nu ne-am dorit-o. Edificiul actual reprezintă o operă cu multe milioane de arhitecți anonimi, făurită cu tenacitate de-a lungul a două milenii de lucrare asupra noastră și a destinului. „Poporul nostru — preciza secretarul general al Partidului Comunist

³ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 2, București, Edit. Politică, 1963, p. 465.

Român —, *alte țări care au pășit pe calea dezvoltării economico-sociale... își realizează progresul pe baza forțelor proprii, a muncii proprii, a alocării unei părți însemnate din venitul național pentru întărirea bazei tehnico-materiale*¹⁴. Aceasta deosebește fundamental modul în care se dezvoltă România, popoarele care și-au cucerit independența, de felul în care s-au dezvoltat țările capitaliste care au exploatat și asuprit zeci de popoare din colonii. În prezentul bogat în înfăptuiri are reazem trainic convingerea nestrămutată a națiunii române că proiectele constructive se vor înfăptui, printr-o organizare superioară, prin continua perfecționare a alcătuirilor economice și politico-sociale, prin continua schimbare a modului de gândire și acțiune, prin angajarea fiecăruia, fără rezerve, pe marile șantiere ale patriei.

Cunoașterea vastei activități economice din întreprinderi ori de pe ogoarele patriei, a celei ce se desfășoară în instituțiile științifice, de învățământ și cercetare sau de cultură îi apropie pe militari de dimensiunile efortului constructiv real, de prefacerile adinci ce se produc sub ochii lor, le sădește încrederea în capacitățile creatoare ale minunatului nostru popor, îi ajută să înțeleagă mai bine misiunea ce le revine ca cetățeni ai unei patrii libere, independente, în plină afirmare. Pe această cale, militarii dobîndesc datele și mijloacele de trebuință ca să-și imagineze la proporții reale bătălia pe care oamenii muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — o dau pentru continua modernizare a economiei naționale, pentru produse de calitate superioară, obținute în condițiile creșterii eficienței producției, reducerii consumurilor, economisirii materialelor și energiei, creșterii competitivității pe piața externă. Este o operă de importanță covârșitoare care angajează disponibilitățile creatoare ale poporului român, o operă în care apelul masiv la competența profesională și conduita înaintată are o însemnată hotărîtoare. Acolo, în producția materială se poartă bătălia decisivă pentru ascensiunea țării spre cotele neatinse încă ale progresului economic, ale înfloririi națiunii, ale întăririi independenței și suveranității patriei, acum și în viitor, acolo se probează în fapt patriotismul, se călesc conștiințele umane, patriotice.

Mentîinînd contactul cu grandioasa desfășurare de forțe din economie, participînd direct la muncă în zonele fierbinți ale edificării socialiste, cadrele armatei și tinerii militari înscriu un aport propriu la înălțarea patriei, au posibilitatea să-și reprezinte cît mai complet însăși semnificațiile misiunii de apărători ai independenței și suveranității naționale. Munca eroicei noastre clase muncitoare, a țărănimii și intelectualității devine astfel pildă și îndemn pentru activitatea celor ce-și fac datoria sub arme, îndemn de a-și consacra forțele fără rezerve pentru a urca treptele măiestriei ostășești.

Formarea conștiinței revoluționare nu se mărginește, așadar, la comunicarea de informații despre patrie, ci urmărește transformarea cunoștințelor în convingeri și atitudini înaintate prin participarea nemijlocită a ostirii la grandioasa desfășurare a forțelor constructive, munca

¹⁴ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 24, București, Edit. Politică, 1983, p. 27.

fiind izvorul marilor împliniri, al marilor realizări, garanție sigură a succeselor viitoare.

Conștiința patriotică înaltă prezidează întrepătrunderile dintre sentimentele și convingerile morale, raporturile dintre ele. Nu există un zid despărțitor între convingerile și sentimentele morale. Atât unele cit și altele se plămădesc în aceeași retortă făcând posibilă adeziunea liberă a fiecăruia la cerințele Codului etic revoluționar, la eroica bătălie pe care poporul o dă pentru socialism, pentru consolidarea libertății și a independenței sale, pentru un viitor pe măsura strădaniilor sale entuziaste. Desfășurată pe planuri largi, activitatea educativă din armată urmărește să cultive la militari, indiferent de grad, o conduită în concordanță cu imperativul fundamental al timpului nostru — activitate de calitate, așezată pe temelia solidă a științei, răspuns ireproșabil, prompt la chemările patriei, ale Partidului Comunist Român, pentru ca armata să fie așa cum îi cere comandantul suprem, „...o adevărată școală de educare în spiritul autoconducerii, al eticii și echității socialiste”⁶.

Procesul deosebit de complex al dezvoltării convingerilor patriotice înmănunchează atât înrîuririle sistematice efectuate prin intermediul învățămîntului politico-ideologic, a activităților cultural-educative etc., cit și prin asociațiile spontane în cadrul instrucției tactice ori de specialitate, pe timpul executării marșurilor, al vizitelor făcute în diferite locuri, cu prilejul participării la activități în industrie, agricultură, construcții. Convingerile patriotice favorizează adeziunea militarilor la anumite „idei forță”, a căror materializare devine necesitate launtrică, imbolduri pentru acțiune. Trebuințele morale înrîuresc, la rîndul lor, activitatea și faptele militarilor, conduita lor. Crește rolul elementului conștient în comportare ca și forța combativă a subunităților și unităților. Convinși fiind de necesitatea instruirii temeinice pe timpul stagiului, tinerii militari își formează calitățile definitorii pentru apărătorul patriei socialiste — orientare tactică, deprinderi și abilități în minuirea tehnicii moderne din dotare, a armamentului, dar și priceperea de a lupta în condiții deosebite cu mijloace simple, improvizate, înalta disciplină și răspundere, bărbăția și perseverența.

Convingerile patriotice se formează sub influența educației și a condițiilor obiective de viață, în procesul pregătirii de luptă, în activitatea pentru însușirea științei și culturii, prin autoeducație și autoinstruire, pe baza experienței și a observației, a lărgirii deschiderii spre viață, a creșterii sensibilității la faptele cu substrat moral înalt.

Tinărul venit în armată, aflat în perioada postadolescenței are formate convingeri morale care poartă amprenta mediului unde a crescut și muncit. Cadrele militare, organizațiile de partid și ale Uniunii Tineretului Comunist din unități exercită o dublă înrîurire asupra ostașilor : pe de o parte, consolidează convingerile pozitive formate anterior și cultivă altele noi, necesare procesului de instruire ; pe de altă parte, acționează, atunci cînd este cazul, împotriva unor deprinderi sau mentalități care nu concordă cu principiile moralei socialiste, cu rigorile vieții militare, ale luptei armate, elimină orice tară din conduită și comportamente greșite,

⁶ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 20, București, Edit. Politică, 1981, p. 519.

formează alte deprinderi corecte. Asimilarea unor noi elemente de conduită presupune inevitabil eforturi calificate pentru a determina reorganizări, reorientări, transformări mai mari ori mai mici, dar nicidecum simple achiziții. La omul matur, îndeosebi, întregul construit de personalitate evoluează în contact direct cu activitatea profesională, cu noile cunoștințe. Solicitățile ofițerului comandant de subunitate se adresează unui ansamblu constituit de trebuințe spiritual-culturale, ideologice, existent la fiecare din militarii care fac obiectul înviurii educative.

Consolidarea convingerilor și sentimentelor morale la tinerii ostași se realizează procesual, prin confruntarea permanentă a ideilor vechi cu cele noi, a teoriei cu practica, a cerințelor actuale cu realitatea umană din fiecare unitate, prin consolidarea trăsăturilor pozitive de caracter și luptă împotriva tarelor de orice natură. În raport de specificul vieții ostășești, comandanții obțin rezultatele scontate ori de câte ori reușesc să-și cunoască bine subordonații sub raportul trebuințelor spirituale și să contribuie la satisfacerea lor, câștigând astfel un prețios credit moral, să folosească metode și procedee moderne, eficiente care angajează într-un registru variat capacitățile și sentimentele subordonaților, îi permit să evalueze realist rezultatele. Eforturile subunităților, permanent conjugate cu etapele și momentele instruirii, intervențiile calificate, sistematice permit ca în raport de nevoi, tacticile acțiunii educative să fie supuse modificărilor, fără teama că datorită schimbărilor s-ar putea greși. Dimpotrivă, căutarea și îmbunătățirea continuă a procedeelor și metodelor muncii educative indică în fapt desfășurarea normală a procesului apropierii cadrelor de obiectivele formative. Acolo unde spiritul lincezește se instalează atmosfera de automulțumire, rugina imobilismului împiedică apropierea despre care vorbeam, diminuând dimensiunile performanței umane cu efecte lesne de anticipat. În orice condiții educația prin muncă, temeinic organizată și exercițiile sistematice concepute, joacă rolul esențial în formarea luptătorilor, în cultivarea convingerilor și atitudinilor înaintate, patriotice.

Sentimentele patriotice sînt înviurite într-o măsură însemnată de ansamblul relațiilor interumane ce se instituie în unități și comandanmente. Exemplul superiorului este deseori numit „primul învățător” întrucît are mare putere de atracție, înviurește zonele aspirației, conduita militarilor. „Cuvîntul învață, iar exemplul conduce” — spune un vechi proverb popular. Gradații, subofițerii și ofițerii exercită o influență contaminantă atît prin conduita lor plină de solicitudine și respect, cît și prin pregătirea militară, politico-ideologică sau de specialitate, prin modul în care înțeleg să-și facă datoria față de patrie.

Efecte educative importante are comportarea cadrelor în situațiile mai grele, atunci cînd (sub)unitatea ajunge doar parțial la rezultatul scontat. Comandantul integru inspiră curaj și hotărîre, îi ajută pe subordonați să aibă la rîndul lor o atitudine corectă și, în asemenea împrejurări, să înțeleagă cauzele insucceselor dacă apar, să nu le treacă cu vederea, să vadă cît mai exact despre ce-i vorba. El insuflă subunității tăria de a reface un demers, schimbînd calea ori metoda. Iar dacă e nevoie, nu ezită, ia lucrurile de la capăt, face efortul suplimentar, dar nu lasă problemele nerezolvate, prinde temeinic fiecare verigă acolo unde îi este locul în lanțul lung al pregătirii. Este un travaliu calificat, cu urmări în

toate planurile. O asemenea comportare firească și constructivă, profund umană, atrage după sine sentimente de prețuire și admirație, contribuie nemăsurat la creșterea autorității comandantului, purtarea sa denotă forță interioară și echilibru, exercită înrînire educativă, stîrnește admirație și respect.

Cultivarea sentimentelor patriotice necesită preocupări calificate pentru construirea corectă în fiecare colectiv a raporturilor dintre tineri și vîrstnici, valorificarea calităților complementare pe care le au și conferă personalitate grupului. Vorbind tinerilor despre anii de muncă și luptă consacrați întăririi armatei, înfloririi patriei, vîrstnicul trebuie să evoce trecutul său fără nimic ostentativ, fără a lăsa impresia că vrea să dea „lecții” de morală, ci ca pe un lucru firesc, de care își amintește cu o bucurie nedisimulată și deplină satisfacție pentru că în el sînt cuprinse evenimente care au dat rosturi adînci vieții sale, o bucurie care, fiind adevărată se transmite și celuilalt, trezind admirația față de înaintași și dorința de a fi continuator demn, firește, în alte vremuri, care însă își au și ele problemele lor majore, tulburătoare.

Date fiind responsabilitățile sale, vîrstnicul trebuie să înțeleagă însă că faptele demne din trecut nu sînt suficiente pentru „acoperirea” prezentului, că, în pofida anilor care încep să „apeze”, el are datoria să se ferească de blazare, să-și păstreze optimismul sănătos, propriu poporului român din totdeauna, să împrumute cîte ceva și de la noua generație, pentru că așa-i moral și folositor, să întrețină nestinsă flacăra care i-a încălzit sufletul și ființa ani de-a rîndul, să răspîndească în jurul său lumină și căldură, să fie prin tot ce face o lecție de omenie, modestie și îndeseobi înțelepciune, pentru că această din urmă calitate la vîrstnici o poți întîlni mai des. În condițiile stimei și respectului mutual se produce sudura puternică dintre generații, acea osmoză care, pe tărîmul muncii comune consacrată aceluiași idealuri, sublimizează ce au bun vîrstnicii și tinerii, înlesnește preluarea și îmbogățirea prin noi veacuri de trudă a tradițiilor înaintate, se valorifică particularitățile, bogăția spiritual-morală a fiecărei generații care se exprimă totdeauna în modalități noi, variate pe tărîmul înaltelor răspunderi patriotice.

Cadrelor poartă răspunderea în fața partidului și poporului pentru modul cum cultivă tinerelor vîrstare ale neamului trăsăturile, convingerile și sentimentele patriotice, le ajută să continue, prin strădaniile lor, înfăptuirile de pînă azi. „Trebuie să creștem un tineret — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu —, să formăm asemenea generații de oameni ai muncii care să fie oricînd gata de orice sacrificiu, și chiar să-și dea viața, pentru a apăra independența și suveranitatea patriei noastre socialiste, viața liberă și demnă pe care poporul nostru și-o făurește astăzi, în mod conștient, în România, deplin stăpîn pe destinele sale!”⁶. Educate în spirit revoluționar, fiecare cetățean este dator să înțeleagă primatul absolut al intereselor generale asupra celor particulare, să întrebe nu ce poate face țara pentru el, ci ce poate face el pentru țară.

Revenind asupra mediului ostășesc simțim nevoia să reliefăm urmările educative ale analogiilor efectuate de comandanți și activiștii de partid

⁶ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 14, București, Edit. Politică, 1977, p. 753.

între trecutul și prezentul subunității, între o subunitate și alte subunități, între nivelul atins în instruire și cerințele rezultate din planul pregătirii de luptă și politice, din Directiva comandantului suprem. Corect folosit procedeu contribuie la formarea capacității de evaluare a tinerilor, a convingerii lor că și calitățile politico-morale și cele militare se cultivă mereu, neexistând un punct terminus, că cerințele se modifică, dar într-un singur sens, progresiv, că evaluarea rezultatelor trebuie să se facă pe bază de criterii.

Frecvent cadrele de comandă și activiștii de partid fac comparații pentru a pune în evidență schimbările. Astfel, din conduita diferențiată a doi sau mai mulți militari se desprind concluzii și învățăminte pentru subunitate, se demonstrează, pe bază de fapte, posibilitățile îndeplinirii obligațiilor militare, politico-morale și cetățenești la nivel superior. Dar folosirea procedurii are implicații etice, termenii comparați trebuie să fie compatibili, respectându-se personalitatea fiecărui ostaș. Desigur, dacă referirile vizează aspecte concrete privind îndeplinirea programului pregătirii de luptă spre exemplu, judecata poate fi îndreptată spre oricare dintre militarii subunității. Dacă însă va fi vorba de capacitățile intelectuale atunci se iau în considerație studiile tinerilor, locul de muncă unde au profesat, seriozitatea și pasiunea manifestate în instruire. Compararea performanțelor plutoanelor ori companiilor fruntașe, reliefaarea și generalizarea metodelor folosite de militarii care au rezultate deosebite exercită o înrîurire pozitivă. Practica educativă din armată arată că analogiile cu contingentele trecute au eficiență atunci cînd se respectă criteriile riguroase de diferențiere, evitîndu-se orice atitudine ostentativă, folosirea exemplelor doar ca pretext pentru reproșuri adresate celor ce se instruiesc astăzi.

Recunoașterea de către comandant a progreselor ostașilor, relevarea eforturilor depuse de ei pentru a dobîndi cunoștințe și deprinderi noi generează sau amplifică sentimente de satisfacție, constituie un act de justiție și echitate întrucît confirmă așteptări îndreptățite, hrănește certitudini. Sentimentul de încredere a tinerilor în posibilitățile lor, ca și dorința de a obține progrese se repercutează asupra întregii activități. Ei vor căuta să dovedească, prin conduită angajantă, că merită aprecierile comandantului, vor face eforturi pentru a le permanentiza și reconfirma ulterior prin noi performanțe în poligon, laborator, „cîmpul tactic” etc. Efectul educativ „iradiază” asupra întregii subunități — pluton, companie, batalion — ori de cîte ori aprecierile concordă cu realitatea. În caz contrar, militarii încearcă sentimente de frustrare și inechitate, cu consecințe reducționiste asupra interesului în pregătire. Folosite cu discernămint, aprecierile comandantului cointereasează pe fiecare și subunitatea, în ansamblul ei, constituie o modalitate de dezvoltare a capacităților, premise ale succeselor în pregătirea de luptă și politică, o stavilă în calea apariției manifestărilor egoiste, necolegiale.

Educația în spiritul dragostei față de patrie înseamnă, totodată, cultivaarea sentimentelor de generozitate și adîncă înțelegere față de orice trebuință de afirmare umană, nevoie de progres și bunăstare. Ea nu are nimic comun și nu tolerează sub nici o formă îngustimea naționalistă, închistarea, izolarea și egoismul, nu înseamnă nicidecum indiferență față de

destinul altor popoare, ci, dimpotrivă, presupune respect în cel mai înalt grad, comunicare intensă și apropiere de celelalte comunități ale lumii. Așa cum apare prefigurată în politica partidului, în gândirea și activitatea revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, educația patriotică include, ca parte integrantă, cultivarea stimei și prețuirii pentru istoria și cultura fiecărui popor, a respectului față de idealurile și năzuințele sale. Armata, școală a poporului, sădește la militari sentimentele de respect și solidaritate cu oamenii muncii din țările socialiste și cu militarii armatelor acestor țări, cu forțele antiimperialiste și democratice de pretutindeni, de sprijin al luptei pentru eliberare națională și socială oriunde s-ar desfășura ea.

Potrivit gândirii revoluționare a Partidului Comunist Român, educația patriotică trebuie să rămână mereu orientată spre cele mai largi orizonturi umane, să releve convingător legătura dialectică care există între național și internațional în procesele de edificare, însemnătatea transformărilor interne pentru sporirea aportului poporului român la soluționarea problemelor comune ale omenirii. Evidențiind că fiecare succes în dezvoltarea economiei, științei și culturii românești, în consolidarea unității moral-politice a poporului înseamnă implicit și o contribuție la întărirea forțelor socialismului, comandantii, organele de partid relevă semnificațiile multiple ale activității în care se află angajată și armata, toți militarii în procesul de instruire, conștienți fiind că astfel capacitatea de apărare a patriei devine mai puternică, că slujind fără preget cauza națională, aduc servicii cauzei generale a socialismului și păcii în lume.

Esențială pentru educația patriotică este însușirea temeinică a limbii materne, cu întreaga ei bogăție ideatică și frumusețea imaginativă rezultate din operele literare și artistice, din literatura științifică, social-politică și istorică. Inspirindu-ne din sursele culturii naționale, prin intermediul limbii, vom deveni receptivi la valorile creației poporului din toate timpurile, intrucit izvoarele vorbesc despre alesele sale virtuți, ale celor care l-au condus cu iscusință și vitejie în momentele cruciale din istoria națională, ne ajută să-i cunoaștem pe marii creatori, pe aceia care au dat țării opere nemuritoare, vorbind omenirii despre geniul unui popor greu încercat, cu mari resurse și calități, despre omenia și altruismul său, bogăția deosebită a tezaurului cultural lăsat de creatorii anonimi, originalitatea producțiilor folclorice, a celor culte ș.a., ajungem la adevăratele dimensiuni ale personalității poporului român și prin el la noi înșine, la propriile noastre determinări și vocații.

Iubirea de patrie se hrănește din cunoașterea profundă a istoriei naționale, a luptelor purtate de înaintași, a întregii moșteniri materiale și spirituale. Operele marilor cărturari români sînt lecții educative de neasemuită frumusețe. Fiorul patriotic pătrunde pînă în adîncurile ființei noastre ori de cîte ori admirăm privescile de basm ale Carpaților, dar și atunci cînd opera literară a lui Mihai Eminescu, Ion Creangă, Vasile Alecsandri, George Coșbuc, Mihail Sadoveanu și a altor poeți și scriitori ne sugerează cu neîntrecută măiestrie înțeleșurile adînci ale faptelor eroice din trecut, pe care le păstrăm și le dezvoltăm ca să le lăsăm urmașilor prin mijlocirea limbii materne, a celor ce o vorbesc, trăiesc și comunică prin intermediul ei întreaga gamă a simțămîntelor omenești. Neîndoiește, ca mijloc de comunicare, limba facilitează totalitatea transformărilor pe

care le cunoaște ființa umană de la naștere și apoi pe întreg traseul evoluției sale, a istoriei sale singulare. Marile idei devin forță materială atunci (numai atunci) cînd cuprinde masele, însă adeziunea la marile idei este determinată de capacitatea de înțelegere a maselor, de puțința recepționării conținutului mesajelor, așa cum sînt ele date. Întreaga evoluție spirituală a unui popor are condiționări în accesul maselor la comorile culturii naționale, dar și a celor universale pentru că spiritualitatea oricărui popor se naște și evoluează pe baza limbii materne.

Educația în spiritul devotamentului nemărginit față de patrie este eficientă în măsura în care se realizează într-un climat socio-uman autentic de ordine, disciplină, control și autocontrol, de asigurare a dezvoltării integrale a personalității umane, de respectare a demnității fiecărui individ, de la ostaș la comandant.

Armata exercită iniriurile sale formative asupra tineretului patriei acordînd locul primordial practicii. Optica asupra căilor de educare a militarilor disciplinați se construiește corect întrucît pleacă de la realitățile din unități și cerințele ce decurg din evoluția lor, de la raporturile instituite zi de zi, evitîndu-se înțelegerile simplificatoare. Importanța climatului de ordine decurge, prin urmare, din efectele sale formative directe asupra ființei umane, îndeosebi a tinerilor militari aflați în plin proces de pregătire pentru viitoarele răspunderi sociale, dornici de afirmare, receptivi la mesajul social.

Dezvoltarea deprinderilor și obișnuințelor corespunzătoare acțiunii în mediul militar condiționează la rîndul lor formarea atitudinilor, întărirea convingerii că totul trebuie făcut, în limite legale, regulamentar și nu altfel, construindu-se premise pentru o educație temeinică sub raport etico-juridic. O conduită inegală din partea comandantului, cînd excesiv autoritară, cînd mai puțin autoritară este dăunătoare, dezorientează. Regimul de viață trebuie să fie constant ostășesc, regulamentar. Cointeresarea militarilor determină amplificarea angajamentului și direcționarea lor potrivit cerințelor, fără abateri mari, atît în situațiile obișnuite și îndeosebi în cele critice, atunci cînd, datorită incertitudinilor, lipsei de informații ezitățile cresc, iar urmările devin nefaste. Trăind o viață intensă, organizată, înțelegîndu-și pînă la capăt menirea, militarul, luptătorul în general, nu recurge la „împlerea” timpului cu acțiuni nespecifice instituției și mai cu seamă nu ajunge niciodată la dilema falsă: „să execut sau să nu execut ordinul?”. Adică în practică nu există neexecutare, pur și simplu pentru că nimeni nu concepe așa ceva, fiind astfel întrunite condiții de bază ale prevenirii indisciplinei în formele sale grave.

Militarii obișnuți cu ordinea aderă ușor la măsurile ordonate, acționează în spiritul lor, devenind astfel purtători ai mesajelor noi, receptori fideli ai comenzilor sociale, ai cerințelor conducerii unității. Receptivitatea dobîndită pe timpul stagiului constituie trăsătură de personalitate, o regăsim în întreaga activitate ulterioară, fie ea de producție sau obștească, indiferent unde s-ar găsi cei ce au trecut prin „școala educației civice”, care este armata noastră populară.

Un militar insuficient format ar fi tentat să primească cu rezervă măsurile comandantului pentru întărirea disciplinei, să le interpreteze ca îngîrădind libertatea sa de mișcare și ar pendula între alternative. Datorită spiritului de autoconservare sau din alte motive, el va înclina

să meargă pe calea unor concesi de la conduita corectă, ceea ce ar frina considerabil formarea sa ca luptător, dar și ca cetățean. Neînfrângerea unei asemenea tentații ar favoriza, la un moment dat, abateri aparent fără urmări, fără importanță. Dar tocmai ezitățile și concesiile mici aduc prejudicii educative, generează comportamente necorecte în diverse situații. Analiza atentă a multor subunități care ani de-a rândul au avut ordine și disciplină exemplare relevă cu deosebită claritate o caracteristică a lor și anume: cadrele și colectivul ostășesc manifestă exigență, intoleranță față de orice abateri, fie ele și „mărunte”, organizează viața corespunzător reglementărilor, nu admit derogările. Iar dacă militarii, spre exemplu, intră în gardă, poate a zecea oară, pregătirea personalului se face fără nici o omisiune, ca și cum atunci s-ar executa prima dată. Sau, dacă un tânăr ostaș întârzie din nevoie, fie și un singur minut, reacția este promptă, intolerantă față de încălcarea săvârșită. „Toată lumea” știe astfel că „înțelegere” pentru indisciplină nu există, că nimeni, deci, nu poate conta pe omisiune, pe îngăduință.

Desigur, serviciul militar cunoaște asprimi, dar obișnuirea tinerilor cu ele înseamnă în fapt călirea voinței și caracterului integru. Regimul regulamentar instaurat este sobru, dar numai așa crește oamenii tenaci. Prin eforturi și greutăți, desigur metodic concepute, se antrenează fizicul, crește răbdarea, chiar dorința tânărului de a-și măsura puterile cu obstacole mereu mai mari. Doar se știe că datorită comodității lenevește, la început trupul și mai apoi „mintea”. În câmpul tactic ostașul trebuie să parcurgă câteodată pe jos zeci de kilometri, având asupra sa materialul necesar, să fie în stare ca pe timpul marșului să treacă direct la acțiuni, să lupte „la capacitate maximă” pentru îndeplinirea misiunilor ordonate.

Simpla deplasare pe un drum oarecare ridică pentru militarul neantrenat probleme. Încălțăminte, roade, curelele lasă urme pe trup, totul devine un calvar. Cel nepregătit consideră foarte grea chiar și o misiune ușoară. Acela care exersează, își antrenează capacitățile, care și-a întărit voința, doborând obstacole mereu mai grele, care dispune de scheme acționale pentru situații variate este rezistent fizic și psihic. Armata își justifică pe deplin menirea întrucât constituie o „școală a bărbăției și curajului” prin care trec generațiile tinere.

Adaptarea tinerilor la normele vieții ostășești cere desigur timp, restructurări la nivelul componentelor automatizate ale comportamentului. Asemenea procese transformatoare sînt rezultatul educației, a înfririlor inițial conștiente, deliberate, metodic desfășurate, calificat concepute, a severității și intoleranței categorice față de exagerări, abuz ori practici nereglementare. Transformările se obțin prin opțiuni pentru un anumit model de comportament. Viteza cu care se produce depinde de complexitatea fiecărui stereotip dar și de interesul personal manifestat, de temperament, după cum întregul proces de maturizare socială a tânărului pe care-l realizează armata se grefează pe „atmosfera” din subunități.

Munca politico-educativă desfășurată de comandanți, organizațiile de partid și ale U.T.C. dezvoltă conștiința socialistă a fiecărui tânăr, evidențiind însemnătatea și semnificațiile profund umanizatoare ale ordinii și disciplinei. Conștientizarea rolului disciplinei în armată, a însemnătății ei pentru viața tânărului, pentru evoluția lui pe coordonate superioare im-

pune de la bun început să se facă câteva delimitări folositoare, evitându-se înțelegerile limitative sau chiar eronate.

Lucrind cu militarii, comandanții și organizațiile de partid au obligația să-i ajute ca să înțeleagă temeinic că disciplina nu se reduce la aspectele exterioare, la respectarea semnelor și formelor de politețe militară, la modul de adresare a termenilor regulamentării, la formalismul execuției — a fi la timpul stabilit într-un anumit loc, pentru a face un anumit lucru și a raporta de executarea lui. Desigur, asemenea detalii au importanța lor ce nu trebuie demonstrată intrucît țin de domeniul elementarului, dar ele nu epuizează nicidecum sfera problematică pe care o examinăm, iar cel ce rămîne la aspectul exterior se află departe încă de fondul problemei. Superioritatea disciplinei noastre constă tocmai în preocuparea cadrelor pentru a se asigura un conținut umanizator tuturor raporturilor dintre militari, indiferent de grad și funcție, în grija lor pentru a asigura executarea programelor de pregătire la înalți parametri, la nivelul cerințelor rezultate din Directiva comandantului suprem, din legile țării și regulamentele militare.

Apoi, se cuvine reținut faptul că disciplina nu se rezumă la coerciție, la latura restrictivă. Realizată ca act conștient, ea dă expresie înțelegerii corecte a relației dialectice dintre necesitate și libertate. Executarea necondiționată a ordinelor implică neîndoiește interdicții, lucruri pe care ostași și cadrele nu trebuie să le facă; dar privațiunile impuse de comandanți și acceptate de subordonați au, pe lângă inconveniente, și avantaje însemnate privind securitatea personală în împrejurări caracterizate prin risce sporit, contribuie la formarea personalității armonice dezvoltate, reprezintă condiția randamentului înalt în orice acțiune. O libertate care s-ar materializa în ignorarea reglementărilor, „scăparea” conduitei personale de sub control ar conduce inevitabil spre liberalism și anarhie. Iată de ce sistemul de idei doctrinare și concepția noastră politico-morală despre îndatoriri relevă consecințele pozitive ale comportamentului în diferite situații, ca și urmările negative ale indisciplinei. Disciplina nu poate fi privită ca o povară și nici ca „un rău necesar”, ea se bazează pe înțelegerea de către fiecare militar a contextului relațional uman care face posibilă cooperarea, lucru după metodologiile stabilite pentru atingerea țelurilor propuse.

Procesul consacrat conștientizării importanței disciplinei, esențial pentru transformările ce au loc în armata noastră, urmărește să formeze o concepție înaintată despre „acțiunea în rol” a fiecărui militar, să releve importanța îndeplinirii obligațiilor profesionale și morale pentru echilibrarea persoanei, funcția lor integrativă, să pună în evidență trăsăturile caracteriale care, cultivate sistematic fac posibil comportamentul eficient în plan moral — cinstea, atitudinea intransigentă față de abateri, auto-exigența, preocuparea pentru prevenirea faptelor reprobabile, folosirea criteriilor de valorizare în alegerea răspunsurilor la situațiile de viață, departajarea și ierarhizarea faptelor bune și rele.